

DECIZIE
În numele Legii

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

01 august 2023

mun. Chișinău

Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

În componența:

Președinte, judecător
Judecători

Tamara Chișca-Doneva
Mariana Pitic
Ion Guzun

grefier

Victoria Melinte
Renata Gorodișteanu

Cu participarea:
reclamantului

Alexandru Rotari

reprezentanților părâtei, avocații

Roger Gladei,
Valeriu Cernei

examinând în ședință de judecată publică, în procedura contenciosului administrativ, cererea de contestare depusă de către Alexandru Rotari împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, cu privire la anularea deciziei și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului,

a c o n s t a t a t :

Argumentele participanților la proces:

La 03 aprilie 2023, Alexandru Rotari a depus cerere de chemare în judecată împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, prin care a solicitat anularea deciziei Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 31 din 28 martie 2023, cu privire la candidatura lui Alexandru Rotari, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, dispunerea reluării de către Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a procedurii de evaluare a candidatului la funcția de membru în

Consiliul Superior al Magistraturii, Alexandru Rotari.

În motivarea acțiunii, Alexandru Rotari a invocat, conform Legii nr. 26 din 10 martie 2022, privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, a fost instituită procedura de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, al Consiliului Superior al Procurorilor, precum și ai candidaților la funcția de membru în organele specializate ale acestora, ca etapă obligatorie a procesului de selectare a candidaților și de alegere sau numire a acestora în funcțiile respective în entitățile menționate.

Reclamantul a menționat că, a fost judecător la Judecătoria Comercială de Circumscripție, în prezent avocat în cadrul BAA „Parteneriat Academic Pentru Justiție”, licența nr. 850 din 10 decembrie 2002, a fost inclus în lista candidaților remisă la data de 09 iunie 2022 de Parlamentul Republicii Moldova în adresa Comisiei, în vederea evaluării pentru funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii.

Respectiv, au fost depuse toate actele necesare, solicitate prin hotărârea Parlamentului Republicii Moldova.

La 21 iunie 2022, Comisia de evaluare i-a trimis un chestionar privind integritatea etică, pentru a fi completat în mod voluntar și returnat Comisiei până la 05 iulie 2022. Având în vedere caracterul opțional al solicitării a decis a nu răspunde la această solicitare.

La 27 decembrie 2022, Comisia de evaluare a trimis reclamantului o solicitare pentru completarea și depunerea până la 03 ianuarie 2023 a declarației de avere și interese personale pentru ultimii 5 ani, în conformitate cu prevederile art. 9 alin. (2) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor. Declarația includea, de asemenea, lista persoanelor apropiate din sistemul judecătoresc, al procuraturii și în serviciul public, așa prevede același articol.

Reclamantul a comunicat că, s-a conformat solicitării și în termenii propuși a transmis Comisiei de evaluare declarația completată la data de 03 ianuarie 2023.

La 11 februarie 2023, Comisia de evaluare a trimis în adresa sa o solicitare de clarificare a informațiilor, care conținea 18 întrebări, inclusiv 62 de subîntrebări și 33 solicitări de documente suplimentare.

La toate întrebările a răspuns în termenul solicitat și la 15 februarie 2023, a expediat în adresa Comisiei de evaluare răspunsurile, la care au fost anexate majoritatea documentelor solicitate, care puteau fi obținute în termeni restrânși sau care existau în posesia reclamantului la data solicitării.

La 22 februarie 2023, pârâta a trimis a doua rundă de 13 întrebări, inclusiv 25 de subîntrebări și 17 solicitări de documente suplimentare, pentru a elucida unele aspecte care au apărut în cadrul evaluării.

Reclamantul a răspuns în termenul solicitat la toate întrebările și la data de 25 februarie 2023 a expediat în adresa Comisiei de evaluare răspunsurile, la care au fost anexate majoritatea documentelor solicitate, care puteau fi obținute în termeni restrânși sau care existau în posesia reclamantului la data solicitării.

La 03 martie 2023, pârâta a trimis a treia rundă de trei întrebări, inclusiv 5 subîntrebări și 5 solicitări de documente suplimentare, pentru a elucida unele aspecte

care au apărut în cadrul evaluării.

În termenul solicitat de către Comisie, a răspuns la toate întrebările și la data de 05 martie 2023 a expediat în adresa Comisiei de evaluare răspunsurile la care au fost anexate majoritatea documentelor solicitate, care puteau fi obținute în termeni restrânși sau care existau în posesia reclamantului la data solicitării.

La data de 09 martie 2023, în calitate de candidat, a participat la audieri în ședința publică a Comisiei de evaluare.

La 16 martie 2023, s-a expediat în adresa Comisiei documente confirmative privind contul bancar despre care a fost întrebat anterior de către Comisie, inclusiv în timpul audierilor publice (deoarece actele confirmative solicitate de la instituția bancară în vederea prezentării Comisiei de evaluare au fost puse la dispoziția reclamantului după audierile din data de 09 martie 2023), precum și informații suplimentare privind calculele aferente veniturilor și cheltuielilor familiei.

La 21 martie 2023, Comisia de evaluare a trimis a patra rundă de întrebări, inclusiv 11 subîntrebări și 4 solicitări de documente suplimentare, pentru a elucida unele aspecte care au apărut în cadrul evaluării.

Respectiv, au fost date răspunsuri în termenul solicitat la toate întrebările și la data de 23 martie 2023 a expediat în adresa Comisiei de evaluare răspunsurile la care au fost anexate majoritatea documentelor solicitate, care puteau fi obținute în termeni restrânși sau care existau în posesia reclamantului la data solicitării.

Reclamantul a menționat că, la data de 30 martie 2023, prin intermediul poștei electronice, a recepționat decizia nr. 31 din 28 martie 2023 cu privire la candidatura lui Alexandru Rotari, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, potrivit căreia, în temeiul art. 8 alin. (1), (2) lit. c), alin. (4) lit. b) și alin. (5) lit. b) și d), art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, Comisia a decis că candidatul nu întrunește criteriile de integritate, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară și, prin urmare, nu promovează evaluarea.

Consideră că constatările Comisiei de evaluare sunt nefondate.

Decizia Comisiei de Evaluare afectează dreptul reclamantului de a fi desemnat și numit în calitate de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, ca efect al acesteia fiind înlăturat de la participarea în concursul pentru stabilirea candidaților la ocuparea funcției de membru al Consiliului Superior al Magistraturii.

Totodată, a menționat că decizia contestată conține aprecierea integrității și probității profesionale. Această situație acordă un caracter defavorabil dublu actului administrativ emis: pe de o parte sunt afectate direct drepturile și interesele legitime ale reclamantului, iar, pe de altă parte, concluzia Comisiei este o formă camuflată de sancționare.

Prin urmare, fiind vizat în mod direct de decizia nr. 31 din 28 martie 2023, cu privire la candidatura lui Alexandru Rotari, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, a Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, este subiect procedural al cărui drept legitim se pretinde că a fost încălcat și este îndreptățit de a-și revendica dreptul încălcat prin intentarea unei acțiuni în instanța de contencios administrativ competentă.

Reclamantul a indicat că, decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale

judecătorilor și procurorilor nr. 31 din 28 martie 2023, cu privire la candidatura lui Alexandru Rotari, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, este axată pe a câte un temei de necorespondere a candidatului/reclamant criteriilor de integritate etică și financiară, prevăzute la art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. b) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, și anume:

- încălcarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale;
- averea dobândită de reclamant și familia acestuia pentru anii 2013; 2014; 2017; 2021 nu corespunde veniturilor declarate.

Conform art. 8 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate etică, dacă nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor. Alin. (4) lit. b) se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate financiară dacă Comisia de evaluare constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate. Alin. (5) lit. b) pentru evaluarea integrității financiare a candidatului, Comisia de evaluare verifică respectarea de către candidat a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, lit. d) sursele de venit ale candidatului și, după caz, ale persoanelor specificate la art. 2 alin. (2).

A notat că, Comisia de evaluare nu a constatat în decizia nr. 31 din 28 martie 2023 că reclamantul nu ar fi declarat averea sa Comisiei de evaluare conform legislației în vigoare sau că averea dobândită de către familia reclamantului în ultimii 15 ani nu ar corespunde veniturilor pe care familia reclamantului le-a declarat, ori a declarat pârâtei absolut toate veniturile în ultimii 5 ani și toată averea dobândită de către familia sa în ultimii 15 ani.

Astfel, consideră că Comisia nu a examinat multiaspectual, complet și obiectiv informațiile din dosar, ceea ce determină necesitatea reluării procedurii de evaluare în privința candidatului reclamant în speță.

În contextul dat, a menționat, că a prezentat Comisiei acele documente, de care a dispus la momentul solicitării, iar din conținutul documentelor prezentate nu rezultă și nu se percepe nici un dubiu ce ar ridica semne de întrebare referitor la integritatea etică și financiară.

Concluziile Comisiei suferă de carențele interpretărilor eronate a circumstanțelor de fapt, și de dubiile expuse în decizia contestată. În opinia sa dubiile pârâtei nu pot fi îndreptățite de o lipsă de informație, invocată de ultima, precum că reclamantul nu a prezentat acte confirmative referitor la economiile în numerar deținute la sfârșitul mai multor ani (obligație introdusă prin Legea nr. 133 din 17 iunie 2016, în perioada când reclamantul deja nu mai deținea funcția de judecător) ci, dimpotrivă, pe existența informațiilor (veridice și concludente).

În această ordine de idei, Comisia de evaluare nu a dat o apreciere cuvenită tuturor circumstanțelor cauzei și nu a făcut uz de posibilitățile oferite prin lege de a obține informații relevante, ori la caz, pârâta nu a luat în calcul simpla circumstanță că, are un stagiu de muncă începând cu anul 1995, cumulând în același timp mai multe locuri de muncă, printre care inițial profesor și avocat, apoi judecător și profesor, ulterior avocat și profesor, iar însumarea salariilor, pe lângă sursele financiare la care a făcut referire candidatul, ar constitui o justificare suficientă a surselor financiare care să-i permită acoperirea cheltuielilor invocate de Comisia de evaluare.

Tocmai de aceea, faptele de neprezentare a înscrisurilor legate de împrumuturile și donațiile inter-familiale (care au fost efectuate în absența vreunor înscrisuri, întocmirea și păstrarea cărora de către reclamant este lipsită de necesitate), neluarea în calcul a economiilor familiei reclamantului și includerea la cheltuieli a extragerilor din cont (care efectiv puteau fi folosite de reclamant la procurarea valutei, precum și la acordarea de împrumuturi inter-familiale), nu poate în sine să trezească dubii care ar pune la încercare încrederea în probitatea reclamantului.

Astfel, averea sa împreună cu familia a fost declarată Comisiei de evaluare în modul stabilit de legislație și aceasta corespunde veniturilor declarate, autoritățile competente în acest domeniu cum sunt Serviciul Fiscal de Stat, precum și Autoritatea Națională de Integritate nefiind nici sesizate, nici autosesizându-se, precum și nici ne emițând vreo decizie de constatare și/sau sancționare sub acest aspect.

La caz, toată averea dobândită de către reclamant împreună cu familia sa a fost dobândită în limitele legale și este justificată prin înscrisurile corespunzătoare anexate la răspunsurile la cele 4 runde de întrebări.

Devreme ce prevederile articolului art. 8 alin. (2) lit. c) și alin. (4) lit. b) ale Legii nr. 26 din 10 martie 2022 indică criteriile de integritate etică și financiară cărora, în opinia Comisiei de evaluare, reclamantul în speță nu corespunde, decizia contestată urma să conțină circumstanțele, prin care s-a manifestat încălcarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, precum și să răstoarne prin probe pertinente dezechilibrul de avere invocat pentru anii 2013; 2014; 2017 și 2021. De altfel, în conformitate cu prevederile art. 93 alin. (1) din Cod administrativ, fiecare participant probează faptele pe care își întemeiază pretenția. (2) Prin derogare de la prevederile alin. (1), fiecare participant probează faptele atribuite exclusiv sferei sale. (3) Reglementări suplimentare sau derogatorii sunt admisibile doar în baza prevederilor legale.

Dezacordul cu motivarea invocării de către Comisie a dubiilor serioase care nu au fost înlăturate de către reclamant precum că averea dobândită de către acesta în ultimii 15 ani nu corespunde veniturilor declarate rezidă în următoarele:

1. Nerespectarea de către Comisie a formulei de calcul pentru analiza anuală a fluxurilor de numerar de intrare și de ieșire, stabilită în Anexa „Avere nejustificată” din Regulamentul de evaluare.

În decizie Comisia reține (p. 18 alin. 2) că „[...] analiza anuală a fluxurilor de numerar de intrare și de ieșire utilizate de Comisie ia în calcul economiile din anii precedenți. Acest lucru este clar specificat în „Anexa: Avere nejustificată” la Regulamentul de evaluare, care definește fluxurile de intrare la pct. 2.1 ca „venituri plus alte fluxuri de numerar (împrumuturi primite, numerar rămas din perioadele anterioare etc.), care măresc mijloacele financiare (lichiditatea), pe care declarantul le poate dispune în perioada curentă ”.

Tot în decizie, pct. 1 „Dezechilibru de avere pentru anii 2013, 2014, 2017 și 2021” Comisia prezintă fluxurile financiare de intrare și ieșire ale reclamantului pentru fiecare din anii vizați de acest punct, unde pentru anii 2013, 2014, 2017 Comisia nu a respectat formula de calcul prevăzută de Regulament și a omis din calcul „soldul bănesc disponibil al reclamantului și familiei sale din anul calendaristic precedent” în numerar. Totodată, în explicațiile sale date Comisiei, a prezentat un tabel Excel cu calcularea soldurilor în numerar, creanțe și conturi

bancare la sfârșitul fiecărui an, inclusiv și pentru anii vizați de acest punct.

Explicația dată de Comisie referitor la omiterea lichidităților din anii precedenți din analiza fluxului financiar al reclamantului pentru anii 2013, 2014 și 2017 a fost că „[...] Candidatul nu a prezentat Comisiei niciun document care să confirme soldul de numerar pretins de el pentru anul 2012, în sumă de 733 683 de lei”; „[...] Candidatul nu a prezentat Comisiei niciun document care să confirme soldul pretins de numerar pentru anul 2013, în sumă de 481 010 de lei”; Nu a fost prezentat niciun document care să confirme soldul de numerar pentru anul 2016, în sumă de 2 223 132 de lei, însă candidatul a prezentat următoarele explicații: două conturi de depozit de 70 000 dolari SUA (estimativ 982 100 de lei) închise în 2015, donație de la părinți în anul 2015 în sumă de 23 000 dolari SUA (estimativ 430 000 de lei) și 334 205 de lei (conform calculelor sale) = total de 1 796 775 de lei.”

În rundele de întrebări și clarificări suplimentare, Comisiei i-au fost puse la dispoziție absolut toate declarațiile de venit, pentru avere și interese care au fost solicitate de la reclamant începând cu anul 2007, toate actele confirmative a veniturilor soției, începând cu anul 2005, precum și toate actele confirmative solicitate pentru veniturile obținute din alte surse (cu excepția unei donații de bani de la mamă în urma decesului tatălui). În aceeași ordine de idei, în virtutea exercitării competenței Comisiei, atribuite prin art. 6 lit. d) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, Comisia are acces la orice sisteme informaționale care conțin date relevante pentru realizarea mandatului său, a avut suficiente resurse pentru a obține declarații pe venit pentru anii, care nu au fost solicitați de la reclamant. În același context, fluxurile de ieșire ale reclamantului și familiei sale, în anii vizați, la fel, au fost justificate prin acte confirmative veridice, precum și prin estimări bazate pe media de consum stabilită de Biroul Național de Statistică. Este redundantă solicitarea actelor confirmative pentru soldul matematic, care reiese prin luarea în calcul a veniturilor și cheltuielilor astfel justificate.

La fel, în anii 2012, 2013 reclamantul nu a fost obligat să declare în declarația anuală de avere și interese personale economiile în numerar deținute la sfârșit de an. Obligația a apărut odată cu adoptarea Legii nr. 133 din 17 iunie 2016, iar în anul 2016 nu deținea o funcție publică și, la fel, nu a fost obligat să declare averea și interesele personale pentru anul 2016. Totodată, omiterea eclectică de către Comisie din analiza fluxului financiar anual a lichidităților pentru acești ani transferate din anii precedenți, în lumina explicațiilor, precum că Comisia nu dispune de declarații sau acte confirmative pentru aceste economii, în numerar, din partea reclamantului (deoarece acestea nici nu au fost declarate, în lipsa obligației legale, cum a fost explicat mai sus) nu justifică încălcarea de către Comisie a formulei prevăzute în Regulament, deoarece omiterea acestor surse transferate din anii precedenți afectează nu doar lichiditățile de care dispunea reclamantul pentru anul respectiv, dar și capacitatea de a acumula o anumită economie în numerar deja în anul următor. Prin urmare, omiterea din analiză a acestor surse transferabile din an în an răstoarnă corectitudinea cifrelor cu care a operat Comisia în analiza sa. Faptul că Comisia a apreciat că soldul calculat de reclamant la sfârșitul fiecărui an nu trebuie inclus în calcul deoarece nu au fost prezentate acte confirmative nu servesc drept argument pentru corectitudinea constatărilor Comisiei, ci dimpotrivă, confirmă că calculul Comisiei este incomplet, deci, nu corespunde realității, ceea ce servește drept un argument suplimentar vis-a-vis de ilegalitatea motivării deciziei. Nu în ultim rând, a

menționat că această abordare a fost aplicată de Comisie în analiza fluxurilor financiare și pentru alți ani decât cei vizați în pct. 1 al deciziei.

2. Utilizarea în analiza fluxului de intrări și ieșiri a veniturilor nete ale reclamantului și membrilor familiei sale.

Pe parcursul rundelor 2, 3, 4 de întrebări suplimentare, a prezentat o varietate mare de explicații și argumente în favoarea aplicării veniturilor brute în analiza fluxului financiar de venituri și cheltuieli ale familiei sale, printre care a fost menționat și faptul, că cheltuielile medii estimate în baza standardelor propuse de Biroul Național de Statistică par a nu include unele cheltuieli pe care le-am avut (în una din tabele prezentate în runda 3 de întrebări ca sprijin pentru această afirmație, s-a desfășurat și posibilele cheltuieli suplimentare care familia le-ar fi putut suporta, printre care și impozitele pe venit, contribuțiile obligatorii, etc.), motiv pentru care toate veniturile indicate de către reclamant în analiza situației financiare a familiei pe parcursul anilor a fost prin aplicarea venitului brut.

Mai mult ca atât, Comisia expres reține (p. Motivarea, pag. 22) că „Candidatul a insistat, de asemenea, să utilizeze sume brute în loc de nete, ceea ce crește doar artificial fluxurile financiare de intrare în analiza averii (deoarece impozitele și alte rețineri nu sunt reflectate ca cheltuieli)”. Această afirmație servește drept argument, că Comisia a neglijat argumentele și explicațiile aduse în runda 3 de întrebări de către reclamant, unde impozitele și alte rețineri au fost prezentate într-un tabel desfășurat a posibilelor cheltuieli. Totodată, reclamantul a explicat în rundele de clarificări, dar și la audiere, că Comisia a perceput eronat soldul anual calculat în tabel drept mijloace bănești păstrate în numerar, deoarece acest sold conținea o anumită porțiune, care reprezenta anume acele cheltuieli posibile, care nu au putut fi reflectate în calcul. Această prezentare, după cum a fost menționat, a fost modificată după audiere, când reclamantul a prezentat tabelul Excel modificat, în care cheltuielile suplimentare celor standarde au fost incluse în calcul.

Comisia a insistat la aplicarea venitului net, ceea ce a contribuit la reflectarea unei duble impozitări artificiale și la diminuarea soldului anual, la care face referință Comisia în decizie. Totodată, a reținut că Regulamentul de evaluare a candidaților nu conține nici o prevedere clară vis-a-vis de utilizarea în calcul a veniturilor nete. Această circumstanță scoate în evidență aplicarea de către Comisie a unor formule de care nu sunt reglementate, ceea ce servește drept încă un argument vis-a-vis de ilegalitatea motivării deciziei.

3. Omiterea de către Comisie a argumentelor pertinente prezentate de reclamant și motivarea dubiilor sale serioase, reieșind din argumente de neînțeles.

Motivarea deciziei urmează logica clară, bazată pe invocarea faptului că, Comisia nu înțelege explicațiile și argumentele aduse de reclamant. Comisia reține: „[...] Ceea ce a fost de neînțeles, a fost pretinsa diferență invocată de candidat dintre soldurile de...” - p. 18 alin. 2: „[...] În ceea ce privește diferența de 613 337 de lei, candidatul a oferit o explicație de neînțeles, și anume, că această diferență...” - p. 20 alin. 3 „[...] Având în vedere explicația de neînțeles privind...” - p. 21 alin. 3; „[...] Atunci când i s-au solicitat clarificări, candidatul a oferit o explicație de neînțeles...” - p. 22 alin . 2.

Emiterea unei decizii care are natura să prejudicieze grav și iremediabil reputația profesională a reclamantului și relațiile personale și profesionale ale acestuia, nu poate fi motivată prin invocarea lipsei de înțelegere de către Comisie a

circumstanțelor analizate.

În acest context, în runda 3 de întrebări suplimentare, Comisia a solicitat explicații și acte confirmative referitor la diferența dintre soldul de numerar indicat de către candidat la sfârșitul fiecărui an, din 2017 până în 2021 și economiile de numerar declarate Comisiei.

În mod special referindu-se la anul 2017 s-a explicat, că diferența dintre economiile în numerar indicate în declarația pentru anul 2017 și valoarea economiilor în numerar declarată în răspunsuri la a doua rundă de întrebări Comisiei (diferență de 613 337 de lei) este cumulativă. Este logic să considerăm, că dacă există un sold în numerar, care este transferat dintr-un an în altul, acesta reprezintă o parte din lichiditățile de care dispune reclamantul în anul în care acestea s-au transferat. Totodată, soldul transferat din anul precedent reprezintă și totalitatea de lichidități pe care reclamantul le-a putut acumula până la sfârșitul anului precedent, luând în calcul soldul transferat la începutul anului precedent din anul anterior și tot așa mai departe.

Tot în contextul explicațiilor date referitor la diferența de 613 337 de lei pentru sfârșitul anului 2017, s-a explicat Comisiei pe parcursul rundelor de întrebări, dar și în audiere publică, că Tabelul Excel nu este decât o estimare, din motiv că nu conține detalii exacte ce ține de cheltuielile familiei. Deoarece în analiza fluxului de intrări și ieșiri o parte din ieșiri nu au fost indicate, mijloacele bănești, cheltuite de facto de familie pentru diferite necesități de rutină neindicate în tabel așa și au rămas, în calculul prezentat de reclamant, drept parte integră a soldului anual, cu alte cuvinte, cheltuielile de facto suportate de familie nu au fost deduse din lichiditățile totale ale familiei. Totodată, reclamantul a prezentat declarații pentru perioada 2017-2021 unde a indicat economiile în numerar la sfârșitul fiecărui an. Astfel, Comisia a constatat o discrepanță între numerarul declarat în declarația pentru 2017 și soldul care reiese din calculul explicat în detalii în prezentul aliniat.

În această ordine de idei, a fost logică explicația prezentată de către reclamant, că diferența de 613 337 de lei nu este decât o parte din soldul acumulat treptat, istoric și transferat din an în an începând cu primul an (2002) reflectat în tabelul Excel. Și deoarece cheltuielile care nu au fost incluse în calcul au rămas în calcul drept parte din soldul anual, a fost logică concluzia, că diferența dintre economiile în numerar indicate în declarația pentru anul 2017 și valoarea economiilor în numerar declarată în răspunsuri la a doua rundă de întrebări Comisiei, nu este decât partea din sold formată din cheltuieli nedeclareate. Tot în explicațiile date Comisiei a susținut, că această diferență (care reprezintă cheltuieli nedeclareate) nu poate fi atribuită doar anului 2017, deoarece este parte a soldului format treptat din 2002. Corespunzător, aceasta reprezintă cheltuielile familiei suportate din 2002 până în 2017, timp de 15 ani în familie (anual câte aproximativ 40 889 de lei)".

Urmare audierii publice, reclamantul a modificat tabelul Excel, unde a încercat să ilustreze în ce mod această diferență, reprezentată prin cuantumul anual de 40 889 lei, formează parte a soldului anual pentru 15 ani și cum acest lucru a influențat soldul anual al familiei.

Această explicație a fost apreciată de către Comisie de neexplicat, iar în motivarea deciziei, Comisia a neglijat ultimul calcul prezentat în tabelul Excel cu aplicarea cuantumului anual de cheltuieli până în 2017, astfel continuând să facă referință la analiza anterioară a fluxului financiar al familiei.

În legătură cu această discrepanță a reținut că Comisia, prin neglijarea argumentelor prezentate de către reclamant, prezintă o interpretare contradictorie a informației, care motivează concluzia, că reclamantul a încălcat regimul juridic de declarare a averii, și anume, în p. „Motivarea” deciziei nr. 31 din 28 martie 2023 Comisia reține: „Diferența pentru anul 2017 a constituit 613 337 de lei. Mijloacele pentru această sumă nu au fost identificate în niciunul dintre conturile bancare active pe care candidatul și soția sa le dețineau la sfârșitul anului 2017. Totodată, candidatul a fost obligat să declare tot numerarul ce depășea 15 salarii medii lunare pe economie, ceea ce a făcut, dar a declarat 1 571 650 de lei (85 000 dolari SUA), în timp ce în tabelul său Excel indica un sold de economii în numerar de 2 184 987 de lei. Dacă diferența de 613 337 de lei nu era depusă în conturi bancare, aceasta trebuia să fi fost păstrată în numerar. În caz afirmativ, declararea unei sume mai mici de numerar decât cea deținută efectiv ar reprezenta o încălcare a regimului juridic al declarării averii și a intereselor personale. Cu toate acestea, candidatul a insistat în comunicarea scrisă și la audieri în ședință publică că a declarat corect tot numerarul deținut.”

Din concluzia Comisiei se desprinde calificarea acestei diferențe drept a unei economii păstrate în numerar care, prin încălcarea regimului juridic de declarare a averii, nu a fost declarată. În lumina argumentelor aduse la acest capitol, interpretarea Comisiei este una vădit omisivă și contradictorie prevederilor din Anexa „Avere nedeclarată” a Regulamentului de evaluare, de unde reiese că „Fluxurile de numerar de ieșire” sunt cheltuieli plus alte moduri, prin care declarantul cheltuiește/investește mijloacele sale financiare (lichiditate), cum ar fi împrumuturi către terți, economii la sfârșitul perioadei curente etc.” și că „Fluxul de numerar de ieșire al economiilor la sfârșitul perioadei este egal cu fluxul de numerar de intrare de economii la începutul perioadei următoare.”

Cu alte cuvinte, aceste două prevederi descriu modul de transfer dintr-un an în celălalt a soldurilor. Iar dacă o parte a soldului anual în numerar transferat din an în an reprezintă o sumă de cheltuieli nedeclarate ale familiei, acestea au fost acumulate în sold treptat, similar și porțiunii celeilalte a soldului care reprezintă economiile în numerar, începând cu primul an inclus în tabel (2002).

Aprecierea surplusului la soldul de facto declarat (a diferenței de 613 337 de lei) drept încălcare a regimului juridic de declarare a averii și motivarea concluziei Comisiei precum că, candidatura reclamantului nu întrunește criteriile de integritate etică datorită acestei circumstanțe, e în măsură să prejudicieze grav și iremediabil reputația profesională a reclamantului. În motivarea deciziei Comisia nu a explicat motivele care au împiedicat Comisia să dea o interpretare adecvată a explicațiilor prezentate, iar invocarea lipsei de înțelegere de către Comisie a circumstanțelor analizate nicidecum nu argumentează pretinsa încălcare a regimului juridic de declarare a averii.

4. Referința eronată la inconsistențe în documentele și argumentele, puse la dispoziția Comisiei de către reclamant.

În decizie, dar și în audierea publică și în întrebările adresate în runda 4 post audiere, Comisia în repetate rânduri constată, că soldurile în numerar prezentate în tabelul Excel transmis Comisiei pe parcursul evaluării au fost diferite: „Ceea ce a fost de neînțeles, a fost pretinsa diferență invocată de candidat dintre soldurile de numerar și economiile în numerar pentru a justifica utilizarea de sume diferite pentru

anii 2017-2021, sume care s-au schimbat în mod repetat pe parcursul procesului de evaluare.” - pag. 18 din decizie, „Vă rugăm de ce ați prezentat diferite sume cu diferite ocazii, conform celor patru coloane de mai sus.” întreb. 1 runda 4, ș.a. Utilizarea sumelor diferite în tabel de către reclamant a fost invocată de Comisie și în timpul audierii publice. Reclamantul în răspunsurile sale date Comisiei în runda 4 a explicat, că aceste invocări sunt eronate, iar Comisia este indusă în eroare de propriile omisiuni. În runda 3 de întrebări suplimentare reclamantul a indicat la pag. 6 că „În tabelul prezentat de Comisie se conține o eroare”, însă Comisia a continuat să invoce divergențe în datele prezentate de către reclamant. În runda 4 s-a prezentat tabelul Excel atașat la fiecare rundă, unde este clar că acesta conține informații identice în toate rundele de până la audiere, și a fost schimbat după audiere, pentru a ilustra explicațiile care le susținea pe parcursul audierii și care Comisia menționa că nu le înțelege, și anume, ce a avut în vedere prin faptul, că „soldul anual conține o porțiune care reprezintă cheltuieli nedeclarate”.

Mai mult ca atât, în runda 3 de întrebări suplimentare, omisiunea Comisiei a fost explicată și clarificată de reclamant (pag. 6 a chestionarului), iar Comisia pare a fi acceptat această clarificare, deoarece după această rundă a continuat să facă referințe la unele sume corecte care reies din utilizarea soldurilor corecte indicate în tabel de către reclamant, dar, în pofida acestui fapt, a continuat să invoce divergențe în diferite date indicate de către reclamant în tabel, ceea ce nu corespunde realității și ceea ce trezește bănuieli rezonabile ale reclamantului în privința caracterului nepărtinitor al deciziei contestate. Astfel, insistența Comisiei asupra schimbării de către reclamant în mod repetat a sumelor este eronată, și, de fapt, servește drept un argument suplimentar în susținerea prezentei contestări a legalității deciziei, deoarece analiza informației a fost efectuată cu admiterea de omisiuni și greșeli din partea Comisiei, ceea ce determină necesitatea reevaluării candidaturii în vederea elucidării unor eventuale greșeli de evaluare, or argumentul adus de către Comisie în motivarea concluziei finale: „Datele financiare ale candidatului, în continuă schimbare pe parcursul procesului de evaluare, au împiedicat Comisia să își îndeplinească obligația de a verifica veniturile obținute de candidat” nu este pertinent, în lumina propriilor erori ale Comisiei în analiza datelor obținute. Totodată, a reiterat, că competențele atribuite Comisiei prin lege i-au pus la dispoziție toate resursele informaționale posibile pentru a face propria evaluare, ceea ce ar fi exclus obstacole care provin din schimbarea frecventă a informației prezentate de către candidați.

5. Tratamentul echitabil în aprecierea gradului de seriozitate a dubiilor, averea dobândită de către reclamant în ultimii 15 ani nu corespunde veniturilor declarate.

Făcând abstracție de la toată analiza amplă și detaliată care a fost întreprinsă de Comisie pe parcursul evaluării candidaturii sale, Comisia ar fi putut face un calcul simplu: din (suma tuturor veniturilor declarate pentru anii prezentați în calcul – 6 819 434 de lei) să fie scăzută (suma tuturor cheltuielilor curente pentru toți anii prezentați în calcul – 3 120 535,77 de lei), precum și să fie scăzută (suma tuturor ieșirilor în formă de economii păstrate în conturi bancare și creanțe sau împrumuturi acordate – 3 394 096 de lei). Rezultatul obținut reprezintă economia în numerar la sfârșitul ultimului an calculat (2021), care, conform calculului, este egal cu 304 801,87 de lei, ceea ce este cu 185 798,13 de lei mai puțin decât suma declarată Comisiei în declarațiile pentru 5 ani (490 600 de lei). Acest calcul răstoarnă

concluzia finală a Comisiei, care invocă diferențe de peste circa 500 000 de lei.

Anume acest aspect este notoriu, deoarece Comisia nu a apreciat drept element care prezintă dubii serioase ce ține de integritatea financiară și/sau economică faptul, că la unul din candidații care au promovat evaluarea, unul din prieteni „a contribuit cu ajutor financiar” la procurarea automobilului în sumă de 9000 Euro (aproximativ 180 000 de lei). Motivul care ar fi determinat o persoană care nu este definită drept „persoană apropiată” în spiritul Legii nr. 133/2016 să doneze o sumă atât de considerabilă de bani pare foarte dubios, chiar în condițiile în care are venituri mari (mă refer la decizia nr. 26 din 13 martie 2023).

Totuși, Comisia a considerat această circumstanță drept una care nu prezintă dubii de integritate, iar explicațiile prezentate de către mine în runda 4 de clarificări post-audiere, au fost interpretate precum că: „candidatul a furnizat informații absolut noi cu privire la sursele sale de venit, și anume, sprijinul financiar de care familia sa a beneficiat de-a lungul anilor de la părinții candidatului care, potrivit acestuia, dispun de mijloace financiare suficiente pentru a oferi acest sprijin.” - pag. 22.

Acest lucru servește drept argument suplimentar în favoarea raționamentului că Comisia, spre deosebire de atitudinea manifestată față de argumentele altui candidat și aprecierea acestora, a neglijat, pe parcursul evaluării, informația și declarațiile, făcute de reclamant, în sensul că familia reclamantului a beneficiat de sprijinul părinților de-a lungul anilor. Printre declarațiile reclamantului învederează: „această sumă reprezentând o parte din veniturile familiei (la care se acumulează salariile mele, economii și acumulări în bugetul familiei din alți ani, sprijin acordat periodic de părinți).” - runda 1, pag. 3, 4; „cât și veniturile obținute din diferite surse de către familia mea: salarii, donații de bani de la părinți în 2015 (urmare a decesului tatălui meu am primit o donație de bani - runda 2, pag. 10; „Ajutor bănesc de la părinți obținut în primii ani de căsnicie” - runda 2, pag. 6; „Personal consider că veniturile permanente inițial din salarii, premii, apoi și din salarii și indemnizații lunare viagere, obținute pe parcursul a 58 de ani de muncă, din care 38 de ani de judecător, precum și economiile părinților și socrilor săi, transmise tatălui meu demonstrează capacitatea lui financiară de a acumula economii în numerar suficiente pentru a le transmite atât unicului copil cât și soției supraviețuitoare, mai mult că pe parcursul vieții părinții mei nu au dispus în același moment decât de un singur imobil (inițial apartament, apoi casă la sol) și un automobil de mâna a doua - adică nu au suportat cheltuieli majore care ar fi diminuat economiile lor în numerar.” - runda 3 pag. 9-10.

Având în vedere cele menționate, este *sine qua non* următoarea concluzie: fie mențiunile relatate supra nu au fost evidente pentru Comisie și explicațiile date în runda 4 au fost calificate de către Comisie drept „informații absolut noi cu privire la sursele sale de venit” – pag. 22 a deciziei, fie întreaga societate este martor la un tratament inechitabil al candidaților, unde contrar așteptărilor unei evaluări verticale și imparțiale, în tenebrele procesului sunt camuflate anumite interese, de care sistemul justiției nu se poate debarasa de decenii.

Pe cale de consecință, observă că decizia contestată nu conține circumstanțe care denotă încălcarea de către reclamant a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, precum și al dezechilibrului de avere.

Astfel, motivarea deciziei contestate, în speță, nu poate fi limitată la simpla invocare a prevederilor legale, ci trebuie să conțină cu exactitate elementele pe drept

și de fapt care să permită, pe de o parte, destinatarului să cunoască și să evalueze temeiurile deciziei, iar pe de alta parte, să facă posibilă exercitarea controlului de legalitate.

Nerespectarea de către autoritatea emitentă a condiției obligatorii de motivare completă a actului administrativ individual, condiționează ilegalitatea acestuia, drept consecință impunându-se necesitatea anulării lui.

Adițional, a precizat că, lipsa indicării în actul administrativ defavorabil, a motivelor care au stat la baza emiterii lui, reprezintă, din perspectiva jurisprudenței CEDO, o exercitare arbitrară a puterii publice (a se vedea hot. CEDO Lupșa împotriva României; cererea nr. 10.337/04, § 31 - 34).

La fel, contrar principiului „bunei guvernante” pârâta, prin omisiunea de a motiva actul administrativ, nu a acționat într-un mod corespunzător și cu maximă consecvență (a se vedea hot. CEDO din 08.07.2008, Megadat.com SRL v. Republica Moldova, nr. 21151/04, § 72; Beyeler v. Italy [GC], nr. 33202/96, § 120, ECHR 2000-1).

Conform jurisprudenței unitare a CtEDO, eliberarea din funcție sau nepromovarea în funcție administrativă a unei persoane, constituie o ingerință în exercitarea de către aceasta a dreptului la respectarea vieții private, în sensul art. 8 din Convenție, anume din perspectivă că viața privată include dreptul unui individ de a crea și dezvolta relații cu alte persoane, inclusiv relații de natură profesională sau de afaceri.” (a se vedea Volkov împotriva Ucrainei, nr. 21722/11, pct. 165-167, 09 ianuarie 2013).

Pe lângă decizia de nepromovare a concursului, Comisia de evaluare a formulat următoarea concluzie: „Comisia a decis că candidatul nu întrunește criteriile de integritate, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară”.

Această concluzie este de natură să prejudicieze grav și iremediabil reputația profesională a reclamantului, la fel și relațiile personale și profesionale ale acestuia. Totodată, concluzia conținută în decizia contestată este în măsură în care să determine pierderea posibilității reclamantului de a aspira în viitor la careva funcții publice eligibile. Această perspectivă face decizia pârâtei drept una ilegală și contrară prevederilor normative ce reglementează speța, depășind competențele acordate prin lege pârâtei și constituind o ingerință care nu răspunde exigenței legalității, scopului legitim și nu trece testul proporționalității.

La 11 aprilie 2023, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a depus referință, prin care a solicitat respingerea cererii de contestare înaintată de Alexandru Rotari.

În motivarea referinței, pârâta a invocat că, decizia Comisiei nr. 31 din 28 martie 2023, este legală și nu încalcă drepturile și interesele legale a lui Alexandru Rotari.

A menționat că, Comisia a executat cu diligență și bună-credință toate obligațiile în sarcina sa, prevăzute de Legea nr. 26 din 10 martie 2022. Atunci când a constatat anumite neclarități, Comisia a oferit reclamantului posibilitatea de a le elucida, prin prezentarea datelor și informațiilor suplimentare, acordând un termen suficient. Mai mult, atunci când reclamantul a furnizat documente adiționale în afara termenului solicitat de Comisie, acestea au fost luate în considerare de către Comisie,

reclamantului fiindu-i asigurat pe deplin dreptul de a înlătura orice potențiale suspiciuni privind integritatea sa.

Sarcina probațiunii trece asupra candidatului pe parcursul procesului de evaluare. În faza inițială este în obligația Comisiei de a acumula date și informații, făcând uz de competențele sale legale și cu respectarea obligațiilor legale.

Odată cu apariția unor neclarități și în scopul elucidării acestora, Comisia oferă candidatului posibilitatea de a prezenta date și informații suplimentare. Prezentarea datelor și informațiilor suplimentare este un drept al candidatului, însă neexercitarea acestui drept riscă să inducă Comisia la concluzii că există dubii serioase că candidatul nu întrunește criteriile de integritate. Respectiv, este în interesul candidatului să preia sarcina probațiunii, iar acest transfer legislativ nu numai că încalcă dar și protejează efectiv drepturile candidatului.

Procesul de evaluare a integrității, dar și decizia, nu afectează statutul profesional al candidatului, or obiectul mandatului Comisiei este expres stabilit de art. 3 alin. (1) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022. Respectiv, comisia nu substituie și nu preia funcțiile vreunui organ public din Republica Moldova.

În speță, Comisia a respectat cu strictețe obiectul mandatului său, fiind indicat în dispozitivul deciziei că candidatul nu întrunește criteriile de integritate, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară și, prin urmare nu promovează evaluarea. Decizia este adoptată în strictă conformitate cu prevederile art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022.

Consideră că urmează a fi respinse ca neîntemeiate concluziile reclamantului din acțiune, prin care a constatat că „decizia contestată conține aprecierea ... probității profesionale ale acestuia (candidatului) ... pe de altă parte, concluzia Comisiei este o formă camuflată de sancționare”. De fapt, decizia nu reflectă altceva decât constatările Comisiei care, în temeiul prevederilor art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, este în drept să constate dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8.

Întinderea (domeniul de aplicare) a mandatului Comisiei este, la fel, expres stabilit de lege, și anume, verificarea integrității etice și a integrității financiare a candidaților, raportată la criteriile de integritate etică și financiară.

Însăși legea stabilește când (în ce situație) candidatul pică testul de integritate, precum urmează.

Respectiv, legea impune un test riguros, cu două elemente, constatarea Comisiei privind existența dubiilor serioase privind corespunderea candidatului cu criteriile de integritate etică și financiară și posibilitatea candidatului de a desființa aceste dubii.

În speță, Comisia a aplicat plenar acest construct juridic, oferind reclamantului posibilitatea de a înlătura orice dubii, prin date și informații suplimentare. În fiecare dintre adresările sale către reclamant din 11 februarie 2023, 21 februarie 2023, 03 martie 2023, 21 martie 2023, Comisia a făcut referire la temeiul legal și a oferit reclamantului posibilitatea prezentării actelor suplimentare.

Consideră că nimic nu-l împiedică pe reclamant să continue cariera profesională și exercitarea activității sale.

Sunt declarative argumentele reclamantului din acțiune, precum că, decizia are natura să prejudicieze grav și iremediabil reputația profesională a reclamantului și

relațiile personale și profesionale ale acestuia sau că concluzia conținută în decizia contestată este în măsură în care să determine pierderea posibilității reclamantului de a aspira în viitor la careva funcții publice eligibile, or, prevederile legale expuse supra anume că concluziile Comisiei nu pot fi considerate în calitate de probe pentru orice proceduri sau procese.

Candidatul poate refuza publicarea deciziei Comisiei care îl vizează în temeiul art. 13 alin. (7) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022. În speță, reclamantul a făcut uz de acest drept, informând Comisia despre refuzul său ca decizia să fie publicată.

În nota informativă la proiectul Legii nr. 26 din 10 martie 2022 este indicat că rezultatul evaluării integrității candidaților la funcțiile de membri ai CSM, CSP și organele specializate ale acestora nu va avea nici un efect asupra carierei acestora în calitate de judecători sau procurori. Evaluarea propusă prin intermediul prezentului proiect se face doar în raport cu funcția pentru care se candidează și nu are drept scop evaluarea aptitudinilor profesionale ale candidaților. În context, art. 71 alin. (4) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, prevede că la interpretarea actului normativ se ține cont de nota informativă care a însoțit proiectul actului normative.

Astfel, evaluarea integrității reclamantului, efectuată în conformitate cu prevederile Legii nr. 26 din 10 martie 2022 și culminate cu decizia, nu a încălcat drepturile și interesele legale ale acestuia și contrar opiniei reclamantului din acțiune, nu „...este în măsură în care să determine pierderea posibilității reclamantului de a aspira în viitor la careva funcții publice...” de către reclamant.

Concluzia Comisiei este în conformitate și în spiritul Legii nr. 26 din 10 martie 2022.

Astfel, în urma evaluării integrității etice și financiare a candidatului în baza datelor și informațiilor primite de la candidat și terți, Comisia constată dacă există sau nu dubii serioase privind conformitatea candidatului cu criteriile legale de integritate.

Legea nr. 26 din 10 martie 2022 stabilește expres și explicit marja de discreție a Comisiei la efectuarea constatărilor sale, astfel, soluția oferită de Comisie, prin decizia de constatare a promovării sau nepromovării evaluării, reprezintă o apreciere, după intima sa convingere, a faptului dacă există sau nu dubii serioase privind conformitatea, candidatului cu criteriile de integritate financiară și etică.

Comisia nu constată existența sau lipsa conformității candidatului cu criteriile de integritate, ci doar existența sau lipsa dubiilor serioase privind conformitatea, ori anumite circumstanțe factive ar putea fi suficiente pentru a constata că există dubii serioase privind conformitatea, dar în același timp ar putea fi insuficiente pentru a constata lipsa de conformitate.

Această concluzie se confirmă prin prevederile art. 13 alin. (6) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 și prin Opinia comună a Comisiei de la Veneția și DGI a Consiliului Europei (Avizul nr. 1069/2021 din 13 decembrie 2021, pct. 14): controalele de integritate care vizează candidații la funcția de CSM, CSP și organelor lor specializate reprezintă un proces de filtrare și nu un proces de verificare judiciară și, ca atare, pot fi considerate, dacă sunt implementate corespunzător, ca realizând un echilibru între beneficiile măsurii, în ceea ce privește contribuția la încrederea justiției și posibilele efecte negative ale acesteia.

Totodată, potrivit Opiniei Comisiei de la Veneția privind conceptul de veting

al judecătorilor și procurorilor, Kosovo (Avizul nr. 1064/2021 din 20 iunie 2022): „Într-un sistem de verificări prealabile de integritate, decizia de a nu recruta un candidat poate fi justificată în caz de simpla îndoială, pe baza unei evaluări a riscurilor. Cu toate acestea, decizia de a evalua negativ un deținător actual al postului ar trebui să fie legată de un indiciu de încălcare a legii, de exemplu avere inexplicabilă, chiar dacă nu poate fi dovedit dincolo de orice îndoială că această avere provine din surse ilegale.

Astfel, Comisia nu se erijează în postura de instanță de judecată sau un alt organ similar, iar acțiunile ei nu sunt o verificare judiciară sau de alt gen menită să constate cu certitudine un anumit fapt (existența sau lipsa conformității cu criteriile de integritate).

Comisia nu constată lipsa conformității cu criteriile de integritate prevăzute de art. 8 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, ci doar verifică dacă există sau nu dubii serioase privind integritatea (financiară și etică) a candidatului, ceea ce înseamnă că comisia nu este obligată să demonstreze circumstanțe care să demonstreze încălcarea regimului juridic al declarantului averii și intereselor personale.

Decizia reprezintă o constatare a existenței unor dubii serioase cu privire la conformitatea reclamantului cu criteriile de integritate etică și financiară. Decizia nu reprezintă însă, și nu pretinde să reprezinte o constatare a lipsei de conformitate cu aceste criterii.

A mai indicat că, oportunitatea deciziei nu poate fi obiect al controlului judiciar. Concluzia Comisiei, exprimată prin decizie, privind existența unor dubii serioase cu privire la conformitatea reclamantului cu criteriile de integritate etică și financiară ține de oportunitatea deciziei. Aprecierea oportunității ca efect juridic ține doar de competența administrației publice, iar instanța de judecată nu este competentă să se pronunțe asupra oportunității unui act administrativ. Aprecierea oportunității actelor administrative nu este de competența justiției care poate examina actul administrativ numai sub aspectul legalității lui, inclusiv pentru conformarea acestuia scopului legii. Deoarece oportunitatea actului administrativ derivă din capacitatea pe care o are organul care emite actul de a alege, dintre mai multe soluții posibile și egale, în aceeași măsură pe cea care corespunde cel mai bine interesului public care trebuie satisfăcut. Dacă legalitatea face trimitere la litera legii, apoi oportunitatea urmărește corespunderea cu spiritul legii.

Atunci când ia o decizie, Comisia trebuie să se conformeze cerințelor legii și să se încadreze în limitele stabilite de lege. Totuși aceste limite nu presupun o încorsetare rigidă, o lipsă totală de libertate de mișcare, în sensul de a nu avea independență să aprecieze în mod concret o situație dată sau de a nu avea inițiativă. Legea nu poate fi aplicată mecanic, după cum nici nu poate să prevadă în cuprinsul său toate situațiile care se pot ivi în viața societății și cetățenilor.

În speță, Comisia a acționat și a apreciat în baza criteriilor de conformitate stabilite de Legea nr. 26 din 10 martie 2022, raportate la circumstanțele de fapt rezultate din datele și informațiile acumulate (inclusiv cu concursul reclamantului), dacă există sau nu dubii serioase privind conformitatea reclamantului cu criteriile de integritate etică și financiară. Decizia emisă în acest sens, reprezintă realizarea acestei puteri discreționare care nu poate fi supusă unui control judiciar.

Instanța de judecată este ținută să exercite controlul de legalitate a deciziei și nu este în drept să execute controlul de oportunitate.

Consideră că sunt neîntemeiate referințele reclamantului la prevederile art. 21, 29, 44 sau art. 93 din Codul administrativ.

Prin hotărârea nr. 5 din 14 februarie 2023, Curtea Constituțională a stabilit un dublu test care urmează a fi întrunit pentru ca acțiunea candidatului împotriva unei decizii emise de Comisie să fie admisă, și anume: să existe erori procedurale grave admise de către Comisia de evaluare și în același timp, să existe circumstanțe care puteau conduce la promovarea evaluării de către candidat.

Potrivit deciziei, Comisia a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea reclamantului cu cerințele prevăzute la art. 8 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 în legătură cu dezechilibru de avere pentru anii 2013, 2014, 2017 și 2021.

În ședința de judecată, reclamantul Alexandru Rotari a susținut cererea de chemare în judecată, solicitând anularea deciziei Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 31 din 28 martie 2023, cu privire la candidatura lui Alexandru Rotari, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, dispunerea reluării de către Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a procedurii de evaluare a candidatului la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, Alexandru Rotari.

Reprezentanții Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, avocații Valeriu Cernei și Roger Gladei, în ședința de judecată au susținut argumentele invocate în referință, solicitând respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată.

Apreciere instanței.

Audiind părțile, și reprezentanții lor, examinând actele dosarului administrativ și cel judiciar, completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție constată că acțiunea este admisibilă și întemeiată, din următoarele motive.

Termenul de examinare a acțiunii.

În conformitate cu art. 14 alin. (7) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, prin derogare de la prevederile art. 195 din Codul administrativ nr. 116/2018, cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se examinează în decurs de 10 zile.

Completul de judecată special relevă că nerespectarea termenului de 10 zile, stabilit de art. 14 alin. (7) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 se datorează circumstanțelor ce nu au depins de voința instanței de judecată și nu pot fi imputate acesteia.

Materialele dosarului atestă că Curtea Supremă de Justiție a înregistrat cererea de chemare în judecată depusă de către Alexandru Rotari împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, cu privire la anularea deciziei și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului la data de 03 aprilie 2023.

Conform fișei de repartizare a dosarului din 04 aprilie 2023, cauza nominalizată

a fost repartizată aleatoriu, prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor judecătorului raportor Ion Guzun.

Prin încheierea din 06 aprilie 2023 a Curții Supreme de Justiție, s-a primit spre examinare cererea de chemare în judecată depusă de către Alexandru Rotari împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, cu privire la anularea deciziei și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului, fiind stabilită ședința de judecată pentru data de 14 aprilie 2023, ora 09:30.

Completul de judecată special reține că, la 06 aprilie 2023, a intrat în vigoare Legea nr. 64 din 30 martie 2023 cu privire la Curtea Supremă de Justiție, precum și Legea nr. 65 din 30 martie 2023 cu privire la evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție.

Potrivit prevederilor art. 8 din Legea nr. 64/2023, Plenul Curții Supreme de Justiție este compus din toți judecătorii Curții Supreme de Justiție și are, printre altele, atribuția de stabilire, anual, a componenței completelor de judecată.

Completul de judecată, reținând prevederile legale citate supra și faptul că, în perioada martie-aprilie 2023, majoritatea magistraților de la Curtea Supremă de Justiție au demisionat, atestă imposibilitatea formării completelor de judecată de către Plenul Curții Supreme de Justiție, care la moment nu este deliberativ.

La data de 11 aprilie 2023, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a depus cerere de recuzare a judecătorului Mariana Pitic.

La data de 14 aprilie 2023, nu a avut loc ședința de judecată pe motivul imposibilității constituirii Completului de judecată special pentru examinarea cererii de recuzare a judecătorului Mariana Pitic, de la examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

În conformitate cu art. 21 alin. (8) din Legea privind evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție nr. 65 din 30 martie 2023, în cazul în care buna funcționare a Curții Supreme de Justiție este grav afectată din cauza numărului de posturi vacante, Consiliul Superior al Magistraturii poate transfera, cu titlu temporar, prin derogare de la prevederile Legii nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului, din instanțele de nivel inferior judecători care corespund criteriilor legale de ocupare a funcției de judecător al Curții Supreme de Justiție.

Prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 142/8 din 02 mai 2023, s-a hotărât transferul temporar, pentru o perioadă de 6 luni, începând cu 10 mai 2023 în funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție, a următorilor judecători: Aliona Donos, Sergiu Daguța, Ion Malanciuc, Viorica Puica, Oxana Parfeni, Boris Talpă, Ghenadie Eremciuc.

Potrivit dispoziției Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 69 din 04 mai 2023, s-a desemnat în calitate de membru supleant în completul de judecată special pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, judecătorul Ion Malanciuc. (f.d. 259-260, vol. II)

La data de 15 mai 2023, prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a

Dosarelor cererea de recuzare a judecătorului Mariana Pitic a fost repartizată aleatoriu, judecătorului raportor Ion Guzun.

Prin încheierea din 25 mai 2023 a Completului de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, s-a respins ca neîntemeiată cererea înaintată de Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor privind recuzarea judecătorului Curții Supreme de Justiție, Mariana Pitic, în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandru Rotari împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, cu privire la anularea deciziei și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului.

În această ordine de idei, având în vedere cele enunțate supra, Completul de judecată special notează că depășirea termenului de examinare a contestație în 10 zile, a fost influențat inclusiv de complexitatea cauzei, comportamentul părților, demisiile judecătorilor Curții Supreme de Justiție și imposibilitatea formării Completului special pentru judecarea cererilor de contestare.

Mai mult, durata de aflare pe rol a cauzei a fost condiționată inclusiv de asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, fapt ce nu poate fi privit drept tergiversare a examinării cauzei, deoarece judecarea cererii de contestare a avut ca scop respectarea dreptului garantat al părților la un proces echitabil, consfințit în articolul 38 din Codul administrativ și articolul 6 §1 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale.

În cadrul ședinței de judecată din data de 19 iunie 2023 a fost examinată în fond cauza, fiind ascultate explicațiile părților, cercetate probele, ascultate pledoariile și, conform art. 14 alin. (9) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, a fost anunțată emiterea și plasarea deciziei pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

Aplicabilitatea Codului administrativ.

Completul de judecată special menționează că, în cadrul dezbaterilor judiciare, reprezentanții Comisiei au invocat neaplicarea cărților I și II din Codul administrativ la examinarea cauzelor pendinte pe rolul Curții Supreme de Justiție, argument care nu poate fi reținut din considerentele următoare.

Completul de judecată special reține că aplicarea Codului administrativ și limitele ei este o problemă de interpretare și aplicare a legii asupra căreia are competență Curtea Supremă de Justiție ca instanță de judecată competentă pentru examinarea acțiunii în contencios administrativ (DCC nr. 163 din 1 decembrie 2022, § 24, DCC nr.2 din 18 ianuarie 2022, §19).

În primul rând, este necesar de a se explica de ce este aplicabil Codul administrativ procedurii de evaluare, dar și procedurii de contencios administrativ.

Din punct de vedere al conținutului normativ, Legea nr. 26 din 10 martie 2022 cuprinde atât norme de drept public material, cât și norme de procedură administrativă și procedură a contenciosului administrativ.

În special, dispozițiile legale care reglementează definiția și condițiile de evaluare a integrității etice/financiare după natura lor constituie norme de drept

administrativ material, care formează baza legală conform art. 21 alin. (1) din Codul administrativ pentru emiterea actului administrativ individual de către Comisie. Astfel, dispozițiile art. 8 alin. (1)-(4) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 sunt norme de drept administrativ material.

Inițierea procedurii de evaluare este, conform art. 9 alin. (2) și art. 69 alin. (1) din Codul administrativ, o inițiere a procedurii administrative la cererea candidatului pentru una din funcțiile de membru în organele enumerate în art. 2 alin. (1) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022. Inițierea procedurii de contencios administrativ este condiționată, în conformitate cu prevederile art. 189 alin. (1) din Codul administrativ, de revendicarea de către reclamant a încălcării unui drept prin activitatea administrativă.

Astfel, Completul de judecată special relevă că, decizia Comisiei de evaluare este un act administrativ individual în sensul art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Actul administrativ individual este rezultatul final al procedurii administrative.

Prin decizia Comisiei privind promovarea/nepromovarea evaluării de către candidat are loc finalizarea procedurii administrative conform art. 78 din Codul administrativ.

Mai mult decât atât, în nota informativă la Legea nr. 26 din 10 martie 2022, autorii au indicat că „drept urmare a desfășurării activității sale, Comisia de evaluare va emite o decizie. Reieșind din faptul că decizia respectivă reprezintă un act administrativ, contestarea acesteia se va face conform prevederilor Codului administrativ nr. 116/2018 cu derogările exprese stabilite în prezentul proiect.”

Astfel, însăși legiuitorul a calificat decizia Comisiei de evaluare drept un act administrativ individual în privința căruia poate fi exercitată acțiunea în contencios administrativ.

Prin urmare, normele Codului administrativ privind procedura administrativă și instituția actului administrativ individual sunt aplicabile procedurii de evaluare, cu excepțiile prevăzute de Legea nr. 26 din 10 martie 2022.

Completul de judecată special subliniază că, evaluarea candidaților pentru funcțiile de membru în organele enumerate în art. 2 alin. (1) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 este prin natura sa un domeniu specific de activitate în sensul art. 2 alin. (2) din Codul administrativ.

Deși, Codul administrativ instituie o procedură administrativă și de contencios administrativ uniformă, totuși, conform art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte pot fi reglementate prin norme legislative speciale, dacă nu contravin principiilor Codului administrativ.

Normele speciale din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 nu exclude aplicarea cărților I și II, decât în privința unor aspecte, cum ar fi în special, inițierea procedurii administrative, clarificarea stării fapt din oficiu, cvorumul și majoritatea, dreptul la audiere a candidatului, dar și altele. Sintagma „anumite aspecte” din art. 2 alin. (2) din Codul administrativ nu echivalează cu excluderea de la aplicare a Codului administrativ.

Așadar, în condițiile speței, excluderea integrală de la aplicare a cărților I și II este imposibilă din punct de vedere al rolului central și legăturii organice a Codului administrativ cu domeniile/subdomeniile dreptului administrativ.

Potrivit art. 14 alin. (6) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv.

Principiile care guvernează procedura contenciosului administrativ sunt reglementate în cartea I din Codul administrativ, în special art. 21-27 și art. 36-43. Între cartea I și II, și III, care reglementează procedura contenciosului administrativ, există o legătură organică și de substanță, ce nu poate fi negată sau exclusă sub nici o formă.

Controlul judecătoresc este un control de legalitate, care cuprinde în sine verificarea legalității temeiului formei activității administrative, corectitudinii interpretării noțiunilor juridice vagi, proporționalității egalității de tratament, imparțialității, securității juridice, motivării, exercitarea dreptului discreționar, dacă autoritatea este împuternicită să acționeze în baza acestui drept, protecția încrederii legitime în activitatea autorității și altele.

Din considerentele menționate supra, completul de judecată special respinge ca nefondat argumentul reprezentanților Comisiei de evaluare, precum că nu este aplicabilă cartea I și II din Codul administrativ. Or, aceasta ar însemna negarea respectării principiilor legalității, cercetării din oficiu, egalității de tratament, securității raporturilor juridice, proporționalității, imparțialității Comisei, bunei-credințe și altele.

Aplicarea normelor procedurii de contencios administrativ este condiționată de aplicarea aceluiași norme care se referă la procedura administrativă, cum ar fi obținerea probelor conform art. art. 220 alin. (1), 87-93 din Codul administrativ, notificările conform art. art. 223, 97-114 Codul administrativ, imparțialitatea conform art. 25 din Codul administrativ, recuzarea conform art. art. 202, 49-50 din Codul administrativ, formele activității administrative conform art. art. 5, 10-15 și 189 din Codul administrativ, conceptul de parte în procedura de contencios administrativ conform art. art. 204 și 7 din Codul administrativ, efectele juridice ale actului administrativ individual, *e.g.* funcția executorie a Deciziei Comisiei în calitate de act administrativ individual conform art. 171 alin. (4) din Codul administrativ, valabilitatea, obligativitatea și puterea lucrului decis a Deciziei Comisiei conform art. art. 139 alin. (2)-(4) și 140 din Codul administrativ și altele.

Neaplicarea cărții I și II din Codul administrativ ar echivala cu excluderea deciziei Comisei ca act administrativ individual, iar pe cale de consecință respingerea accesului la un control judecătoresc efectiv.

În această ordine de idei, completul de judecată special subliniază că, decizia Comisiei de evaluare este un act administrativ individual în sensul art. 10 alin. (1) din Codul administrativ, deoarece este: 1) emisă de o autoritate publică; 2) este o decizie, dispoziție sau altă măsură oficială; 3) se referă la domeniul dreptului public; 4) este o reglementare; 5) se referă la un caz individual; 6) produce nemijlocit efecte juridice.

Din punct de vedere funcțional și organizatoric, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor este o „autoritate publică” în sensul art. 7, 10, 203 lit. a) și 204 din Codul administrativ, deoarece este creată prin

lege, îndeplinește sarcini de drept public prin intermediul competenței reglementată în art. 8 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, în vedere realizării unui interes public.

Completul de judecată special mai subliniază că, procedura administrativă de evaluare are o funcție de clarificare și orientare datorită caracterului procedural al acțiunii oficiale de evaluare a candidaților în funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Prin urmare, respectarea principiilor, garanțiilor și regulilor de bază a procedurii administrative constituie o cerință înrădăcinată direct în conceptul statului de drept stipulat în art. 1 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova.

Astfel, prin Legea nr. 180 din 07 iunie 2023 s-a consolidat înțelegerea că, Comisia de evaluare este o autoritate publică specifică în felul său, adică nu este persoană juridică de drept public, cu toate că, în art. 7 din Codul administrativ, are o funcție universală, cuprinde și este definit conceptul de autoritate publică atât în sensul interpretat de Parlamentul Republicii Moldova, adică funcțional, organizațional cât și ca persoană juridică de drept public, după caz. Această concluzie rezultă și din pronumele nedeterminat „orice structură organizatorică” al art. 7 din Codul administrativ. Autoritatea publică pe lângă elementul de orice structură organizatorică sau organ, instituit/ă prin lege sau alt act normativ, realizare de interese publice, îl conține și pe cel de regim public, care desemnează sarcinile și competențele, care oferă dreptul de a se impune cu forță juridică față de persoanele cu care intră în raporturi de drept autoritatea publică. O altă interpretare și aplicare ar însemna că activitatea Comisiei și deciziile ei nu sunt obligatorii ca acte administrative individuale, dar reprezintă acte juridice de drept privat. Completul de judecată special subliniază că, și o persoană privată poate fi autoritate publică dacă prin lege îi sunt delegate sarcini al autorităților publice și competențele corespunzătoare pentru realizarea lor. Mai mult, conform art. 72 alin. (6) din Legea nr. 100 din 22 decembrie 2017, actul normativ de interpretare nu are efecte retroactive, cu excepția cazurilor când prin interpretarea normelor de sancționare se creează o situație mai favorabilă.

Completul de judecată special subliniază că, sarcinile Comisiei nu reprezintă domenii private de activitate dar publice, de aceea și a fost investită prin Legea nr. 26 din 10 martie 2022 cu competențe care îi permite să se impune cu putere juridică în raport cu cei evaluați conform art. 8 din Codul administrativ. Completul de judecată special notează cu titlu de principiu că, nu poate fi confundat, din punct de vedere funcțional și organizatoric, conceptul de autoritate publică cu cel de persoană juridică de drept public, în caz contrar s-ar exclude decizia Comisiei din conceptul de act administrativ individual.

Totodată, se reține că nu s-a pătruns în esența art. 2 alin. (2) din Codul administrativ care reglementează condițiile de derogare prin norme legislative de la caracterul uniform al Codului administrativ pentru „anumite aspecte” de activitate administrativă. A reține argumentul că, Comisia nu este autoritate publică înseamnă a nega o realitate juridică că aceasta îndeplinește activitate administrativă de drept public prin procedura administrativă și că, decizia ei este act administrativ individual supus controlului judecătoresc în procedura contenciosului administrativ. Astfel, conceptul de autoritate publică nu se reduce la conceptul de persoană juridică de drept publice, dar are o semnificație funcțională proprie în sensul art. 7 și art. 2 alin.

(2) din Codul administrativ, și în sensul Legii nr. 26 din 10 martie 2022.

Decizia Comisiei se relaționează cu însușirea de „*orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială*” ca element definitoriu al actului administrativ individual conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Din această optică se delimitează că, Comisia nu desfășoară activitate legislativă sau judecătorească, dar activitate de executare a legii.

Decizia Comisiei se încadrează în conceptul de „*domeniul dreptului public*” conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Conform art. 5 din Codul administrativ actul administrativ individual este una din formele activității administrative prin care se aplică legea. Prin Decizia Comisiei a fost aplicată Legea nr. 26 din 10 martie 2022, care reglementează temeiul deciziei, iar această reglementare normativă este, după natura juridică a ei, una de drept public material. Astfel, prin această însușire decizia Comisei este exceptată de la acțiunea privată, penală, contravențională și de contencios constituțional la care participă autoritățile publice conform art. 2 alin. (3) lit. a) – c) din Codul administrativ.

Decizia Comisiei conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ este o „*reglementare*” prin care pârâta își realizează unilateral competența materială potrivit art. 6 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022. Curtea subliniază că prin acest element al actului administrativ individual are loc delimitarea acestuia de alte forme ale activității administrative, cum ar fi acul real și contractul administrativ.

Decizia Comisiei conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ se referă la „*un caz individual*”, care constă în situația concretă de evaluare a reclamantului. Funcția acestei însușiri a actului administrativ individual rezidă în delimitarea acestuia în raport cu actul administrativ normativ, care este o reglementare abstractă conform art. 12 din Codul administrativ.

Decizia Comisiei conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ întrunește criteriul „*cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice*”, adică de a naște, modifica sau stingera raporturi juridice de drept public. Completul de judecată special reține că, Decizia Comisiei produce nemijlocit efecte juridice în sfera juridică a reclamantului, în calitatea sa de procuror care a candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Funcția acestui criteriu constă în diferențierea actului administrativ individual de o simplă operațiune administrativă realizată în interior procedurii administrative de evaluare a integrității financiare și etice a candidatului.

Completul de judecată special conchide că, Decizia Comisiei este un act administrativ individual prin care se finalizează procedura administrativă. Conceptul de procedură administrativă definit în art. 6 din Codul administrativ și cel de autoritate publică definit în art. 7 din Codul administrativ are o funcție universală, aplicabil pentru orice domeniu/subdomeniu al dreptului public. Pentru aceste motive, Comisia avea și are obligația să aplice normele Codului administrativ, și normele de procedură din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 în partea ce se referă la aspectele derogatorii de la caracterul uniform al Codului.

Prin urmare, este inacceptabil argumentul reprezentanților pârâtei că procedura de evaluare nu ar fi o procedură administrativă guvernată de regulile Codului administrativ, cum ar fi principiul legalității (art. 21), principiul cercetării din oficiu (art. 22), principiul egalității de tratament (art. 23), principiul bunei-credințe (art. 24), principiul imparțialității (art. 25), principiul limbii de procedură

și rezonabilității (art. 26, art. 27), principiul eficienței (art. 28), principiul proporționalității (art. 29), securității juridice (art. 30), principiul motivării actelor administrative și operațiunilor administrative (art. 31), principiul comprehensibilității (art. 32), cel al protecției încrederii legitime și altele.

În aceeași ordine de idei, completul de judecată specială relevă că, în cadrul ședinței de judecată reprezentanții pârâtei au invocat cauzele Țurcan vs Comisia de evaluare și Clevadî vs Comisia de evaluare, unde instanța a stabilit cu puterea lucrului judecat că, cauzelor intentate împotriva Comisiei de evaluare nu sunt aplicabile prevederile cărților I și II din Codul administrativ.

Așadar, urmare a celor constatate, completul de judecată special menționează că dosarele la care fac referire reprezentanții Comisiei de evaluare, intentate la cererea lui Anatolie Țurcanu (nr. 3-5/23) și Nataliei Clevadî (nr. 3-13/23) nu formează o jurisprudență unitară. Or, rolul jurisprudenței este de a interpreta și aplica la cazuri concrete legea. Respectiv, nu orice hotărâre care diferă de o altă hotărâre constituie o divergență de jurisprudență.

Principiul *res judicata* în sine nu impune instanțelor judecătorești naționale să urmeze precedentele în cazuri similare, realizarea coerenței dreptului necesită timp iar perioadele de conflict în jurisprudență pot fi, prin urmare, tolerate fără a submina securitatea juridică.

În principiu, jurisprudența trebuie să fie stabilă, dar totuși acest caracter nu trebuie să împiedice evoluția dreptului. Tocmai de aceea, Curtea de la Strasbourg arată că nu există un drept la o jurisprudență constantă, astfel că schimbarea jurisprudenței impusă de o abordare dinamică și progresivă este admisibilă și nu încalcă principiul securității juridice (CtEDO, Unedic c. Franței, 2008, §74; Legrand c. Franței, 2011), dar trebuie întrunite două condiții: noua abordare să fie consecventă la nivelul acelei jurisdicții și instanța care a decis schimbarea interpretării să motiveze detaliat considerentele pentru care a decis astfel (CtEDO, Atanasovski c. Macedoniei, 2010, §38).

În aceste circumstanțe, completul de judecată special respinge argumentul expus de Comisie precum că la emiterea soluției pe caz instanța de judecată urmează să își fundamenteze opinia și să emită soluția bazându-se pe considerentele și exemplele de practică judiciară enunțate.

În concluzie, completul de judecată special statuează că un judecător, potrivit regulilor de organizare judecătorească, nu este, în general, legat de hotărârea pronunțată de un alt judecător și nici chiar de propriile sale hotărâri anterioare, deoarece dânsul se pronunță pe cazul particular care se prezintă în fața sa.

Admisibilitatea acțiunii.

În conformitate cu prevederile art. 207 alin. (1) din Codul administrativ, instanța verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ.

În conformitate cu prevederile art. 189 alin. (1) din Codul administrativ orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

Potrivit art. 5 din Codul administrativ activitatea administrativă de drept public al autorităților publice cuprinde actul administrativ individual ca formă principală de acțiune administrativă a autorităților.

Completul de judecată special a motivat la capitolul aplicabilității Codului administrativ de ce decizia Comisiei este act administrativ individual. Astfel, la compartimentul admisibilității acțiunii se va sublinia că, decizia Comisiei este un act administrativ individual defavorabil.

Conform art. 11 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, actele administrative individuale pot fi acte defavorabile – actele care impun destinarilor lor obligații, sancțiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat.

Conform art. 17 din Codul administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Completul de judecată special notează că, prin acțiunea înaintată, reclamantul Alexandru Rotari revendică încălcarea unui drept prin activitatea administrativă, conform art. 189 alin. (1) din Codul administrativ, și anume că prin decizia nr. 31 din 28 martie 2023 Comisia de evaluare i-a încălcat dreptul de a fi ales în funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, dreptul fundamental la administrare (art. 39 din Constituția Republicii Moldova), dreptul la o decizie de evaluare favorabilă a candidatului Alexandru Rotari.

Prin derogare de la prevederile art. 209 din Codul administrativ prin art. 14 alin. (1) și (2) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, s-a reglementat un termen special de înaintare a acțiunii în contencios administrativ. Astfel, decizia Comisiei de evaluare poate fi contestată de către candidatul evaluat în termen de 5 zile de la data recepționării de către acesta a deciziei motivate, fără respectarea procedurii prealabile.

Candidatul evaluat poate contesta decizia defavorabilă a Comisiei de evaluare la Curtea Supremă de Justiție, în cadrul căreia se instituie un complet de judecată special compus din 3 judecători și un judecător supleant. Judecătorii și judecătorul supleant sunt desemnați de președintele Curții Supreme de Justiție și confirmați prin decret al Președintelui Republicii Moldova.

În acest context, se reține că decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 31 din 28 martie 2023 a fost recepționată de către Alexandru Rotari la 30 martie 2023, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele cauzei (f.d. 1436, copia dosarului candidatului).

Completul de judecată special conchide că, cererea de contestare depusă de Alexandru Rotari este admisibilă, întrucât reclamantul s-a conformat prevederilor legale, prevăzute la art. 14 alin. (1) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, fiind depusă la 03 aprilie 2023, în interiorul termenului prevăzut de lege, la Curtea Supreme de Justiție.

Din punct de vedere a felului acțiunii în contencios administrativ, Completul de judecată special apreciază acțiunea înaintată drept o acțiune în obligare specifică în felul său. Prin acțiunea în obligare obișnuită, reclamantul conform art. art. 206 alin. (1) lit. b) și 224 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ urmărește anularea actului administrativ individual de respingere a solicitării sale referitor la obținerea unui avantaj juridic de orice fel și obligarea autorității publice să emită actul

administrativ individual respins. Pe când specificul acțiunii înaintate este caracterizat prin anularea deciziei Comisiei referitor la nepromovarea evaluării și dispunerea reluării procedurii de evaluare.

Completul de judecată special în conformitate cu prevederile art. 219 alin. (3) din Codul administrativ nu este legat de textul cererilor formulate de participanții la proces, astfel, argumentul de oportunitate expus în referință de către pârât va fi apreciat la capitolul admisibilității. Controlul judecătoresc efectiv implică o verificare deplină a problemelor de fapt și de drept, însă totuși exclude verificarea oportunității conform art. 225 alin. (1) din Codul administrativ și limitează controlul în privința actului administrativ individual discreționar, când lege prevede astfel de temei pentru emitere. Oportunitatea este o chestiune de admisibilitate dar nu de fond a acțiunii în contencios administrativ. Argumentul pârâtului în referință depusă precum că acțiunea trebuie respinsă pe motiv de oportunitate este lipsit de temeinicie, deoarece reclamantul n-a motivat acțiunea pe oportunitate dar pe aspecte de legalitate. Din referință și argumentele de oportunitate relevate de pârât în conținutul ei se neagă însăși dreptul la înaintarea acțiunii în contencios administrativ potrivit art. art. 39 și 189 alin. (1) din Codul administrativ.

Astfel, nici Codul administrativ, dar nici art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 nu exclud dreptul la acțiune a candidatului. Acceptarea soluției propuse de pârât este lipsită de temei legal și contrară statului de drept.

Completul de judecată special notează că, prevederile art. 225 alin. (1) din Codul administrativ sunt clare și nu pot fi confundate, reglementând într-o unitate funcțională cu prevederile art. art. 36, 39, 189, 190 și 207 Codul administrativ doar aspecte referitor la excluderea sau limitarea controlului judecătoresc.

Completul de judecată special apreciază decizia Comisiei emisă în temeiul art. 8 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 din categoria actelor administrative obligatorii, adică care nu se emit în baza dreptului discreționar. Comisia este obligată să emită decizia indiferent dacă este favorabilă sau defavorabilă. În cazul deciziilor discreționare, autoritatea publică are dreptul în general să nu acționeze, iar în cazul în care decide de a acționa în dreptul administrativ, atunci are posibilitatea de selecție a consecințelor juridice, cu excepția situației de reducere a discreției la zero conform art. 137 alin. (2) din Codul administrativ.

Fondul acțiunii în contencios administrativ.

Conform art. 6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

În sensul art. 13 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

Potrivit art. 20 alin. (1) și (2) din Constituția Republicii Moldova, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești

competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Reieșind din art. 53 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

În conformitate cu art. 114 din Constituția Republicii Moldova, justiția se desfășoară în numele legii numai de instanțele judecătorești, acestea urmează să dispună de plenitudinea prerogativelor procesuale pentru soluționarea justă a cauzei, fără a exista limitări nejustificate în acțiunile ce urmează a fi întreprinse, astfel încât la realizarea scopului final hotărârea judecătorească să nu devină una iluzorie.

Protecția juridică efectivă împotriva acțiunii administrative a autorităților publice implică un control judecătoresc de legalitate deplin, care cuprinde atât chestiunile de fapt, cât și cele de drept, așa cum este reglementat în art. art. 194 alin. (1), 219, 22, 36 și 21 din Codul administrativ.

Densitatea controlului judecătoresc înseamnă precizarea conținutului controlului judecătoresc asupra deciziilor Comisiei, care se referă nu numai la profunzimea, ci și la sfera de aplicare a controlului. Acest lucru se referă atât aplicării legii, cât și stabilirii faptelor relevante pentru o hotărâre judecătorească legală și întemeiată.

Controlul judecătoresc efectiv implică verificarea tuturor aspectelor de legalitate procedurală și substanțială, în special, al egalității de tratament, proporționalității, securității juridice, motivării, corectitudinii cercetării de fapt din oficiu, imparțialității, interpretării greșite a noțiunilor juridice nedefinite și altele. Numai în acest fel poate fi atins standardul de protecție efectivă consacrat în art. 53 din Constituția Republicii Moldova. În acest sens, art. 194 alin. (1) din Codul administrativ în procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept.

Controlul instanței de judecată asupra activității administrative de drept public necesită o determinare independentă a faptelor relevante, o interpretare a normelor relevante și a subsumării lor. Un astfel de control administrativ de legalitate inteligibil exclude, în principiu, o obligare a justiției la constatări și aprecieri de fapt sau de drept făcute de alte puteri cu privire la ceea ce este legal în speță.

Potrivit art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, la examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii: a) respingerea cererii de contestare; b) admiterea cererii de contestare, dacă constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat, și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului de către Comisia de evaluare (normă constituționalitatea căreia a fost verificată prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 5 din 14 februarie 2023 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (competența Curții Supreme de Justiție în cazul examinării contestațiilor depuse împotriva deciziei Comisiei de

evaluare)).

Curtea Constituțională a reținut că, în nota informativă la proiectul de Lege nu se regăsește niciun argument cu privire la necesitatea limitării controlului judiciar al deciziilor Comisiei de evaluare. Totuși, din opinia prezentată de autorități și din conținutul textului contestat, Curtea Constituțională a dedus că legislatorul a urmărit să evite situațiile de anulare a deciziilor Comisiei de evaluare din cauza încălcării unor reguli de procedură neesențiale, iar pe de altă parte, pentru a asigura celeritatea soluționării contestațiilor pentru a avea mai repede un Consiliu Superior al Magistraturii funcțional. Curtea Constituțională a reținut că aceste scopuri legitime pot fi încadrate în obiectivele generale ale ordinii publice și garantării autorității și imparțialității justiției, stabilite de articolul 54 alin. (2) din Constituție (HCC nr. 5 din 14 februarie 2023, §78).

Astfel, Curtea Constituțională a dispus că, până la modificarea legii în conformitate cu raționamentele prezentei hotărâri, completul special al Curții Supreme de Justiție, la examinarea contestațiilor, va putea dispune reevaluarea candidaților nepromovați dacă va constata (a) că în cadrul procedurii de evaluare au fost admise erori procedurale grave de către Comisia de evaluare, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și (b) că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat (HCC nr. 5 din 14 februarie 2023, §88).

În această consecvență, completul de judecată special constată că, Curtea Constituțională a stabilit un dublu test care urmează a fi întrunit pentru ca acțiunea candidatului împotriva unei decizii emise de Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor să fie admisă, și anume: 1) să existe erori procedurale grave admise de către Comisia de evaluare, și aceste erori să afecteze caracterul echitabil al procedurii de evaluare; și 2) să existe circumstanțe care puteau conduce la promovarea evaluării de către candidatul Alexandru Rotari.

Prin Legea nr. 147 din 09 iunie 2023, în vigoare din 21 iunie 2023, alin. (8) al art. 14 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 a fost modificat, având următorul conținut: La examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii: a) respingerea cererii de contestare; b) admiterea cererii de contestare și dispunerea reevaluării candidaților care nu au promovat evaluarea, dacă constată că, în cadrul procedurii de evaluare, Comisia de evaluare a admis unele erori procedurale grave, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat.

Completul de judecată special subliniază că, prevederile art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 modificat prin Legea nr. 147 din 09 iunie 2023 proiectează un control judecătoresc efectiv, care implică legalitatea procedurii de evaluare și legalitatea materială a Deciziei de nepromovare a evaluării.

Controlul de legalitate procedurală a Deciziei se va rezuma dacă Comisia de evaluare a admis sau nu erori procedurale grave care ar putea afecta caracterul echitabil al procedurii de evaluare. Controlul de legalitate materială a Deciziei se va rezuma dacă există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidatul Alexandru Rotari.

Completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție notează, că Codul

administrativ reglementează conceptul de erori grave și erori deosebit de grave. În cazul erorilor deosebit de grave conform art. 141 alin. (1) din Codul administrativ, actul administrativ individual este nul și pe cale de consecință nu produce efecte juridice din momentul emiterii. Pe când în cazul erorilor grave actul administrativ individual este neîntemeiat și produce efecte juridice până la anularea sa în mod definitiv. Astfel, ori câte ori se invocă o problemă de legalitate procedurală, ea trebuie analizată atât prin conceptul de eroare deosebit de gravă, cât și prin cel de eroare gravă.

Decizia Comisiei este neîntemeiată, iar reclamantul ar avea dreptul la o decizie favorabilă, deoarece decizia contestată este viciată în special din punct de vedere a proporționalității, interpretării greșite a noțiunilor juridice nedefinite și egalității de tratament. Comisia este legată de respectarea proporționalității și egalității de tratament la emiterea deciziilor pe marginea evaluării candidaților la funcțiile de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Negarea acestui fapt, ar pune în discuție nu doar statul de drept, dar însuși scopul pentru care a fost edictată Legea nr. 26 din 10 martie 2022. Dubiile serioase ale Comisiei trebuie să fie analizate/evaluate și prin prisma proporționalității, dar și egalitatea de tratament.

Completul de judecată special constată că, la 03 aprilie 2023, Alexandru Rotari a depus cerere de contestare a deciziei Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 31 din 28 martie 2023, cu privire la candidatura lui Alexandru Rotari, solicitând anularea acesteia și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului.

Se reține că, prin decizia nr. 31 din 28 martie 2023, cu privire la candidatura lui Alexandru Rotari, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, în baza art. 8 alin. (1), alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. b), alin. (5) lit. b), d) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a decis că, candidatul nu corespunde criteriilor de integritate, deoarece s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară și, astfel, nu promovează evaluarea.

Conform Capitolului III „Evaluarea candidatului” din decizia nr. 31 din 28 martie 2023, Comisia de evaluare a indicat că, Alexandru Rotari, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, nu corespunde criteriilor de integritate, ținând cont de existența dubiilor serioase în privința existenței diferenței negative dintre venituri și cheltuieli:

- pentru anul 2013 în sumă de - 281 439 de lei;
- pentru anul 2014 în sumă de - 207 388 de lei;
- pentru anul 2017 în sumă de - 1 689 962 de lei;
- pentru anul 2021 în sumă de - 529 732 de lei.

Analizând concluziile Comisiei de evaluare pe marginea acestor circumstanțe raportate la criteriile de evaluare, Completul de judecată special conchide că cererea de contestare depusă de către Alexandru Rotari, este întemeiată.

Controlul judecătoresc efectiv implică verificarea tuturor aspectelor de

legalitate procedurală și substanțială, în special, al egalității de tratament, proporționalității, securității juridice, motivării, corectitudinii cercetării de fapt din oficiu, imparțialității, interpretării greșite a noțiunilor juridic nedefinite și altele. Numai în acest fel poate fi atins standardul de protecție efectivă consacrat în art. 53 din Constituție.

Completul de judecată special notează că, în cadrul activității administrative prealabile emiterii actului administrativ contestat prin prezenta cerere, reclamantul Alexandru Rotari a asigurat plenar și fără rezerve executarea cerințelor de prezentare a actelor și solicitărilor pârâtului, în termen, lipsind careva obiecții din partea Comisiei de evaluare la plenitudinea celor prezentate, care ar fi putut înlăturate de reclamant.

În cadrul verificării prealabile, Comisia de evaluare nu a obiectat sau menționat care anume acte sau informații nu ar fi fost prezentate de reclamant, limitându-se la formula din actul administrativ contestat – „...după revizuirea materialelor evaluării candidatul a prezentat mai multe documente, pe care le-a solicitat de la diferite instituții, pentru a soluționa anumite inconsecvențe”.

Completul de judecată special concluzionează că, din argumentele reclamantului, prezentate în fața instanței de judecată, se constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării sale în fața Comisiei și care ar justifica reluarea procedurii de evaluare a candidatului.

În conformitate cu art. 8 alin. (1) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, în sensul prezentei legi, evaluarea integrității candidaților constă în verificarea integrității etice și a integrității financiare a acestora.

Referitor la integritatea etică și financiară.

Conform art. 8 alin. (2) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate etică dacă:

a) nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial;

b) în privința acestuia nu există suspiciuni rezonabile privind comiterea actelor de corupție, actelor conexe actelor de corupție sau faptelor coruptibile în sensul Legii integrității nr. 82/2017;

c) nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor.

În conformitate cu dispozițiile art. 8 alin. (4), (5) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate financiară dacă:

a) averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație;

b) Comisia de evaluare constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

Pentru evaluarea integrității financiare a candidatului, Comisia de evaluare

verifică:

a) respectarea de către candidat a regimului fiscal în partea ce ține de achitarea impozitelor la folosirea mijloacelor și veniturilor rezultate din proprietatea deținută, precum și a veniturilor impozabile, și în partea ce ține de achitarea drepturilor de import și drepturilor de export;

b) respectarea de către candidat a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale;

c) modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatului ori a persoanelor specificate la art. 2 alin. (2), precum și cheltuielile legate de întreținerea acestor bunuri;

d) sursele de venit ale candidatului și, după caz, ale persoanelor specificate la art. 2 alin. (2);

e) dacă există sau nu contracte de împrumut, credit, leasing, asigurare sau alte contracte care pot asigura beneficii de ordin financiar, în care candidatul, persoana specificată la art. 2 alin. (2) sau persoana juridică în care aceștia au calitatea de beneficiari efectivi este parte contractantă;

f) dacă există sau nu donații în care candidatul sau persoana specificată la art. 2 alin. (2) are statut de donatar sau de donator;

g) alte aspecte relevante pentru clarificarea originii averii candidatului și pentru justificarea acesteia.

La caz, Comisia de evaluare a reținut dubii serioase cu privire la respectarea de către Alexandru Rotari a criteriilor de integritate etică și financiară, și anume, în ceea ce privește încălcarea regimului juridic al declarării averii, o diferență negativă între venituri și cheltuieli pentru anii 2013, 2014, 2017 și 2021.

În continuare, în conformitate cu art. 2 alin. (2) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, în contextul evaluării candidaților menționați la alin. (1) este verificată și averea persoanelor apropiate candidaților, astfel cum acestea sunt definite în Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, precum și a persoanelor menționate la art. 33 alin. (4) și (5) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

Conform art. 2 din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016, persoană apropiată este soțul/soția, copilul, concubinul/concubina subiectului declarării, persoana aflată la întreținerea subiectului declarării, de asemenea persoana înrudită prin sânge sau prin adopție cu subiectul declarării (părinte, frate/soră, bunic/bunică, nepot/nepoată, unchi/mătușă) și persoana înrudită prin afinitate cu subiectul declarării (cumnat/cumnată, socru/soacră, ginere/noră).

Iar, potrivit art. 33 alin. (4) și (5) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, controlul averii și al intereselor personale se extinde asupra membrilor de familie, părinților/socrilor și copiilor majori ai persoanei supuse controlului. Dacă persoana supusă controlului se află în concubinaj cu o altă persoană, verificarea se va extinde și asupra averii acestei persoane.

Dacă există aparența că bunurile persoanei supuse controlului au fost înscrise pe numele altor persoane, controlul se va extinde și asupra acestor bunuri și persoane. Dacă subiectul declarării a indicat venituri și bunuri obținute din donații sau deține bunuri în comodat, controlul se va extinde și asupra donatorului și

comodantului. Aceștia li se pot cere clarificări privind originea veniturilor utilizate pentru achiziția și întreținerea respectivelor bunuri. Pentru clarificarea acestor aspecte, inspectorul de integritate poate solicita informații relevante de la orice persoană fizică sau juridică.

În temeiul art. 4 alin. (1) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și a intereselor personale, în vigoare conform redacției la data adoptării, subiecții prevăzuți la art. 3 alin. (1) declară: a) veniturile obținute de subiectul declarării împreună cu membrii familiei, concubinul/concubina în anul fiscal precedent.

Conform art. 2 din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și a intereselor personale, venitul este definit ca orice beneficiu financiar, indiferent de sursa de proveniență, obținut de subiectul declarării și de membrii familiei, de concubinul/concubina acestuia atât în țară, cât și în străinătate.

Relevante speței sunt prevederile art. 4 din Legea privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere nr. 1264 din 19 iulie 2002 (în vigoare până la 1 august 2016), persoanele menționate la art. 3 declară:

a) veniturile obținute împreună cu membrii familiei pe parcursul perioadei de declarare;

b) bunurile mobile și imobile de toate tipurile, deținute în proprietate, cu drept de uzufruct, de uz, de abitație, de superficie ori aflate în posesia declarantului sau a membrilor familiei lui în baza contractelor de mandat, de comision, de administrare fiduciară, precum și a contractelor translativ de posesie și de folosință (locațiune,arendă, leasing, comodat) la data depunerii declarației cu privire la venituri și proprietate;

c) bunurile realizate prin persoane interpuse sau transmise cu titlu oneros către ascendenți, descendenți, frați, surori și afinii de același grad, precum și cele transmise cu titlu gratuit către orice persoană;

d) activele financiare, adică conturile bancare, fondurile de investiții, formele echivalente de economisire și investire, plasamentele, obligațiunile, cecurile, cambiile, certificatele de împrumut, alte documente care încorporează drepturi patrimoniale ale declarantului sau ale membrilor familiei lui, investițiile directe în monedă națională sau în valută străină făcute de el sau de membrii familiei lui, precum și alte active financiare;

e) cota-parte în capitalul social al societăților comerciale a declarantului și a membrilor familiei lui;

f) datoriile sub formă de debite (inclusiv taxe neachitate), ipoteci, garanții emise în beneficiul unor terți, împrumuturi și credite.

Comisia de evaluare, în baza tuturor informațiilor prezentate de către candidat și datelor obținute de la diverse instituții, a făcut propria sa evaluare calculată în conformitate cu „Anexa: Avere nejustificată” la Regulamentul de evaluare, care definește metoda de calcul a averii nedeclarate (art. 6 alin. (2)) și a constatat că există o diferență negativă între venituri și cheltuieli în valoare de -281 439 de lei pentru anul 2013 - 207 388 de lei pentru anul 2014 - 1 689 962 de lei pentru anul 2017 și - 529 732 de lei pentru anul 2021.

La aspectul dat, reclamantul Alexandru Rotari a explicat că, nu a existat nici o

diferență între veniturile și cheltuielile sale pentru anii 2013, 2014, 2017 și 2021, fiind prezentat un tabel Excel cu calculele veniturilor și cheltuielilor familiei sale pentru perioada 2002-2021. De asemenea, candidatul a contestat unele sume menționate în întrebările Comisiei cu privire la salariul său și venitul soției sale, în special, în ceea ce privește utilizarea sumelor nete versus brute, susținând că ar trebui luate în considerare sumele brute.

Întru clarificarea acestor informații, candidatul a dat răspuns la întrebările acordate, precum și a anexat la materialele dosarului toate informațiile de care dispune.

Candidatul a invocat, în susținerea faptului lipsei diferenței între venituri și cheltuieli, sumele semnificative de economii acumulate de la an la an, și în special, suma de 733 683 de lei deținută la sfârșitul anului 2012, suma de 481 010 de lei deținută la sfârșitul anului 2014, suma de 2 223 132 de lei deținută la sfârșitul anului 2016.

În condițiile date, Completul de judecată special constată că, din răspunsurile și poziția reclamantului față de acest subiect nu au scos la iveală intenția acestuia de a se eschiva de a declara toate veniturile din economiile deținute în numerar pentru anii indicați în declarații, iar Comisia nu a motivat respingerea calculului reclamantului.

Concluzia Comisiei de evaluare precum că, are dubii serioase în ceea ce privește diferență între veniturile și cheltuielile candidatului pentru anii 2013, 2014, 2017 și 2021, Completul de judecată special o consideră nejustificată.

Or, pe de o parte Comisia de evaluare în decizia de nepromovare a candidatului Alexandru Rotari, a reținut dubii serioase în privința circumstanțelor date, iar pe de altă parte susține lipsa unor conturi bancare unde ar fi fost păstrate economiile candidatului.

Conform unei opinii *amicus curiae* a Comisiei de la Veneția, conceptul de evaluare a integrității implică implementarea unui proces de mecanisme care vizează garantarea celor mai înalte norme în materie de conduită și de integritate financiară solicitate pentru accesarea în funcția publică. Într-un sistem de control prealabil al integrității, decizia de a nu recruta un candidat poate fi justificată în cazul unei simple îndoieli pe baza unei evaluări a riscurilor. Totuși, decizia de nepromovare a evaluării unui candidat trebuie legată de un indiciu de ilegalitate, cum ar fi averea inexplicabilă, chiar dacă nu se poate dovedi dincolo de orice îndoială că această avere provine din surse ilegale (a se vedea CDL-AD(2022)011, § 9-10).

Mai mult, art. 6 alin. (2) din Regulamentul de evaluare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, prevede că Anexa definește metoda de calcul a averii nedeclarate, prevederi care la caz nu au fost respectate de către Comisia de evaluare.

Subsecvent, Completul de judecată special, apreciază ca fiind întemeiat argumentul reclamantului precum că timpul acordat de către Comisie pentru prezentarea informațiilor a fost unul insuficient și restrâns, astfel nefiind posibil acumularea probelor în vederea desființării integrale a dubiilor Comisie de evaluare.

Completul de judecată în special statuează că, Comisia nu a exercitat obligația pozitivă de a clarifica circumstanțele de fapt și de drept, așa cum prevede art. 22 din Codul administrativ.

Prin urmare, Comisia de evaluare nu și-a exercitat în totalitate competența de a cerceta starea de fapt din oficiu, aceasta fiind prevăzută în mod expres și de art. 6 lit. f) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 care prevede că întru exercitarea funcțiilor sale, Comisia de evaluare solicită informații de la persoanele fizice și juridice de drept public sau privat, precum și acumulează orice informații relevante pentru realizarea mandatului său. Deși, legiuitorul a oferit Comisiei de evaluare o gamă largă de instrumente și pârghii pentru acumularea tuturor informațiilor necesare.

Deci, neexecutarea obligației de cercetare din oficiu a dus la adoptarea unei soluții eronate de către Comisie și respectiv, încălcarea dreptului la apărare a candidatului.

Ce ține de argumentul reclamantului precum că în procedura de evaluare au fost admise erori procedurale grave de către Comisia de evaluare, având în vedere că membrii Comisiei Herman von Hebel, Victoria Henley, Nona Tsotsoria, care sunt vorbitori de limbă engleză, în conținutul deciziei au invocat că nu înțeleg explicațiile și argumentele candidatului, se menționează următoarele:

Conform art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 comisia de evaluare apreciază materialele acumulate după intima sa convingere, formată în urma cercetării multiaspectuale complete și obiective a informației. Niciunul dintre materialele prezentate nu are o forță probantă prestabilită fără aprecierea lui de către Comisia de evaluare.

Din această normă rezultă regula cercetării nemijlocite a probelor, libertatea probei și aprecierea nemijlocită a probelor de către membri Comisiei.

În acest sens, reprezentanții pârâtului au confirmat că documentele și înscrisurile nu au fost traduse în limba cunoscută de membrii străini ai Comisei desemnați partenerii de dezvoltare, fapt ce contravine art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, dar și prevederilor art. 22, art. 92 din Codul administrativ.

Totodată, Completul de judecată special constată că, în rezultatul nerespectării prevederilor Codului administrativ, în special cărților I, și II, Comisia de evaluare a admis încălcarea dreptului la apărare, și respectiv a dreptului la un proces echitabil prevăzut de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care se califică ca încălcare procedurală gravă.

Completul de judecată special, consideră că această încălcare gravă de procedură prin prisma prevederilor legale servește temei de reevaluare a candidatului, care ar putea să conducă la promovarea evaluării de către candidat.

Completul de judecată special subliniază că, efectuând procedura de reevaluare a candidatului Comisia de evaluare este obligată să țină cont de constatările expuse în prezenta decizie.

Or, în pct. 120 din Decizia Curții Constituționale nr. 42 din 06 aprilie 2023 au fost declarate inadmisibile sesizările cu privire la excepțiile de neconstituționalitate a prevederilor Legii nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, Curtea a constatat, chiar dacă completul special al Curții Supreme de Justiție nu poate obliga Comisia de evaluare să promoveze candidatul evaluat, argumentele și concluziile făcute de această instanță în cazul soluționării contestațiilor rămân obligatorii pentru Comisie.

Comisia de la Veneția a recomandat că, decizia finală în privința evaluării să fie luată de către instanța de judecată competentă, totuși Parlamentul Republicii

Moldova a optat pentru o altă politică de drept referitor la acest subiect. În pofida acestui fapt, Curtea subliniază că, din rațiuni de protecție efectivă a drepturilor este în drept și obligată să desfășoare un control judecătoresc de legalitate deplin asupra chestiunilor de fapt și de drept.

Respectiv, din rațiuni de control judecătoresc efectiv, dar și din motive de calitate a legii, Comisia nu este obligată, după dispunerea reluării procedurii de evaluare, să cerceteze alte circumstanțe decât cele care au stat la baza admiterii acțiunii reclamantului.

Evaluarea după reluarea procedurii nu ar trebui să se transforme într-un argument circular vicios, care este străin cu protecția efectivă a drepturilor, separarea ramurilor puterii de stat, certitudinea juridică și alte principii ale statului de drept.

Din considerentele menționate supra, Completul de judecată special relevă că, în litigiul deferit judecății, sunt temeuri legale de a admite cererea de contestare depusă de Alexandru Rotari împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor privind anularea deciziei nr. 31 din 28 martie 2023, cu privire la candidatura lui Alexandru Rotari și dispunerea evaluării candidatului, deoarece la emiterea actului administrativ supus controlului judiciar au fost admise unele erori procedurale, și respectiv, se constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat.

Din considerentele menționate, completul de judecată special relevă că, în prezenta cauză se regăsesc temeuri legale de a anula decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 31 din 28 martie 2023 cu privire la candidatura lui Alexandru Rotari.

Completul de judecată special reține că ilegalitatea deciziei contestate duce la anularea deciziei și dispunerea reevaluării candidatei. Or, dispunerea reevaluării este rezultatul final și implicit care include pierderea valabilității deciziei conform art. 139 alin. (1) și (2) din Codul administrativ (a se vedea DCC nr.42 din 06 aprilie 2023 § 143; cauza Ramos Nunes de Carvalho e Sá vs Portugalia [MC], 06 noiembrie 2018, § 184 și jurisprudența citată).

În conformitate cu art. 195, 224 alin. (1) li. a), b) din Codul administrativ și art. 14 alin. (6), alin. (8) lit. b), alin. (9) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

d e c i d e:

Se admite cererea de contestare depusă de Alexandru Rotari împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor privind anularea deciziei nr. 31 din 28 martie 2023, cu privire la candidatura lui Alexandru Rotari și dispunerea evaluării candidatului.

Se anulează decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 31 din 28 martie 2023 cu privire la candidatura lui Alexandru Rotari.

Se dispune reevaluarea candidatului Alexandru Rotari de către Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Tamara Chișca-Doneva

Judecători

Mariana Pitic

Ion Guzun